

Jóhann Páll Símonarson
Blásölum 22
201 Kópavogi

Reykjavík, 24. maí 2024

Efni: Svör við spurningum sem beint var til stjórnar Gildis-lífeyrissjóðs fyrir ársfund sjóðsins þann 24. apríl 2024.

Hér á eftir eru svör við spurningum þínum sem móttæknar voru af Gildi þann 21. apríl síðastliðinn í aðdraganda ársfundar sjóðsins.

Varðandi spurningar 1, 4 og 6 (framtakssjóðirnir Akur, Edda og Horn)

- Hér gætir misskilnings varðandi bókfærða stöðu þessarar eigna. Ekki er um að ræða skuldir eða skuldabréf, heldur fjárfestingar í framtakssjóðum sem hafa það hlutverk að fjárfesta í óskráðum félögum og leita leiða til að hámarka verðmæti þeirra yfir fjárfestingartímann.
- Akur, Edda og Horn eru framtakssjóðir í rekstri Íslandssjóða (Akur), Kviku eignastýringar (Edda) og Landsbréfa (Horn).
- Líftími framtakssjóða er gjarnan 8-12 ár, þar sem fyrstu 2-4 árin eru fjárfestingartímabil. Þegar fjárfestingartímabili sjóðs er lokið vinna rekstraraðilar hans með fjárfestingar sínar með það að markmiði að ávaxta fjármuni hluthafa með því að auka virði þeirra fyrirtækja sem fjárfest hefur verið í. Virði eignanna er reglulega endurmetið á líftíma sjóðanna í takt við þær forsendur sem fyrir liggja, auk þess sem taka þarf tillit til greiðslna til sjóðsins og útgreiðslna frá honum.
- Fyrir lok líftíma slíkra sjóða eru fjárfestingar þeirra seldar og söluandvirði greitt eða afhent til hluthafa sjóðanna í réttum hlutföllum við eignarhlut þeirra.
- Bókfært virði slíkra sjóða í eigu Gildis getur tekið ýmsum breytingum milli ára, t.d. vegna matsbreytinga, greiðslna til viðkomandi sjóðs vegna hlutafjárloforða eða útgreiðslna frá viðkomandi sjóði.

1. Akur fjárfestingar slhf. Hvar liggur þessi mikli munur? Er þetta niðurfærsla á heildar skuld? Ef svo er hvað er mikið búið að færa heildaskuld mikið niður? Hvert er hið raunverulega tap sjóðsins?

- Hlutfé í Akri var lækkað um tæpan helming á árinu 2023 samhliða útgreiðslu á bréfum í Ölgerðinni, sem var ein af eignum Akurs. Lækkunin stafar því af útgreiðslu frá viðkomandi sjóði til hluthafa.
- Gangverð sjóðsins lækkar úr 673 m.kr. í 286 m.kr. á árinu 2023. Útgreiðslan nam 323 m.kr. en einnig er neikvæð matsbreyting hjá Akri um 64 m.kr. vegna tveggja félaga sem enn eru í eigu sjóðsins.
- Við síðasta stöðumat hafði fjárfesting í Akri skilað hagnaði.

2. Bakkastakkur á Bakka. Hvað er búið að fella miklar fjárhæðir niður frá því að lífeyrissjóðurinn Gildi tók þá í þessari uppbyggingu? Hvert er tap lífeyrissjóðsins?

- Fjárfest var í PCC á Bakka við Húsavík (PCC BakkiSilicon) í gegnum Bakkastakk slhf. á árinu 2014. Félagið hefur ekki gengið nægilega vel og hefur þurft að fara í gegnum fjárhagslega endurskipulagningu. Niðurfærslur eigna hafa farið fram í varúðarskyni en líkt og í öðrum fjárfestingum þar sem markaðsverð hrávara er undirliggjandi getur virði eignarinnar sveiflast mikið milli tímabila.
- Hingað til hefur gangvirði eigna Gildis í verkefninu lækkað úr 2,1 mö.kr. í 1,3 ma.kr., eða um 800 m.kr. síðustu 10 ár. Gildi á í dag 19,43% hlut í Bakkastakki, en Bakkastakkur er eigandi 34,6% af almennu hlutafé í félaginu PCC BakkiSilicon. Óbeinn hlutur Gildis í PCC BakkiSilicon er því 6,7%.

3. S38 slhf Íslandshótel. Gríðarlegur munur er á milli ára. 2022-2023? Í hverju liggur þessi mikli munur? Er það niðurfærsla? Ef svo er hvað er hún mikill? Hvert er hið raunverulega tap á þessari fjárfestingu.

- Gangverð eignar sjóðsins í S38 slhf., sem heldur á eignarhlut í Íslandshótelum, hefur hækkað milli ára um 114 m.kr. vegna bættra afkomuvæntinga eftir Covid.
- Miðað við núverandi stöðu er ekki annað að ætla en að fjárfestingin verði ábatasöm fyrir sjóðinn. Upphafleg fjárfesting nam 519 m.kr. en eignin er færð á 1.153 m.kr. í árslok 2023.

4. Edda slhf. Hvar liggur þessi mikli munur á gangvirði frá árinu 2022- 2023. Er þetta niðurfelling á skuldum. Ef svo er ekki hvar liggur þessi mismunur? Hvað er hið raunverulega tap.

- Gangvirði á Eddu slhf. hækkaði á árinu 2023 um 52 m.kr. Hér er um að ræða uppfærslu frá fyrra ári enda er stærsta eign Eddu hlutur í S38 slhf. sem fært var upp á árinu, sbr. spurningu 3. Hin eign sjóðsins er Securitas sem einnig skilaði góðri afkomu á árinu.
- Við síðasta stöðumat hafði fjárfesting í Eddu skilað jákvæðri ávöxtun.

5. Bakkvör er búíð að fella niður allar skuldir? Ef svo er hvað er tapið mikið fyrir lífeyrissjóðinn?

- Hér er spurt um Bakkavor Group sem lenti í skuldavanda í kjölfar hrunsins árið 2009 og leitaði í kjölfarið nauðasamninga við kröfuhafa sína á árinu 2010. Gildi lýsti þar um 3,6 ma.kr. nauðasamningskröfu á sínum tíma á grundvelli skuldabréfaeignar í félaginu.
- Á árinu 2013 eignaðist Gildi hlut í félaginu BG12 slhf. á grundvelli eignarhlutar sjóðsins í Bakkavör. Var sá eignarhlutur sjóðsins, sem var upphaflega til kominn á grundvelli fyrrnefnds nauðasamnings, þá metinn á um 1,1 ma.kr. Í kjölfarið var sá hlutur seldur fyrir tæpa 3 ma.kr. fyrir nokkrum árum síðan. Það má því segja að ágætlega hafi ræst úr endurheimtum í kjölfar nauðasamningsins Bakkavarar þó að þar hafi vissulega orðið töluvert tap af upphaflegri eign sjóðsins í hruninu.

6. Horn er búíð að fella niður allar skuldir á því fyrirtæki.? Hver er staðan á því máli.?

- Horn er heiti á nokkrum framtakssjóðum í rekstri Landsbréfa, númeruðum I-IV.
- Gildi hefur fjárfest í 3 sjóðum sem bera nafnið Horn II, Horn III og Horn IV og hafa fjárfestingar í sjóðum Horns í meginatriðum reynst farsælar fram til þessa.

7. Skuldabréf ÍL? Áður íbúðarlánasjóður. Hver er heildarupphæðinn sem lífeyrasjóðurinn hefur fjárfest í? Hver er hin raunverulega staða árið 2024 rétt fyrir ársfund lífeyrissjóðsins Gildi.? Það er ljóst að höggið er mikið ef allt fer á vesta veg?, hvað þá heldur lögmanskostnaðar sem mun skipa hugsanlega tugi miljóna króna. Til hvaða ráða mun stjórn sjóðsins taka til? Hefur hún brugðist við? Í hvaða formi?

- Strax í kjölfar tilkynningar fjármála- og efnahagsráðherra þann 20. október 2022 um mögulegar aðgerðir vegna stöðu ÍL-sjóðs (áður Íbúðalánasjóðs), og ósk hans um viðræður við eigendur HFF-skuldabréfa um uppgjör, lækkaði markaðsvirði HFF bréfa í eigu sjóðsins að meðaltali um 13,4%. Samsvaraði það um 14,6 ma.kr. lækkun á virði bréfanna.
- Samkvæmt skilmálum skuldabréfanna eru þau óuppgreiðanleg fyrir gjalddaga og ber íslenska ríkið óafturkallanlega ábyrgð á núverandi og framtíðarskuldbindingum útgefandans. Tekið er sérstaklega fram að útgefandi sé ríkisstofnun sem ekki megí skv. lögum taka til gjaldprotaskipta.
- Fjármála- og efnahagsráðuneytið hefur þrátt fyrir þetta verið með til skoðunar að knýja fram gjaldprotaskipti eða sambærilega slitameðferð á ÍL-sjóði með sérstakri lagasetningu.
- Hópur lífeyrissjóða hefur kortlagt stöðu sína í málinu og aflað ítarlegra lögfræðialita þar sem niðurstaðan er afdráttarlaus, sú að framangreindar aðgerðir fari í bága við stjórnarskrá og valdi skaðabótaskyldu fyrir íslenska ríkið.
- Í árslok 2023 nam markaðsvirði allrar skuldabréfaeignar sjóðsins í HFF flokkunum 93,8 mö.kr. og bókfært virði 89,1 ma.kr. Væru sömu flokkar verðlagðir miðað við vaxtaróf verðtryggðra ríkisbréfa (brúaðan RIKS feril), væri verðmæti þeirra um 7,8 mö.kr. hærra en markaðsvirði eða sem nemur 101,6 mö.kr. Fari málið á versta veg fyrir sjóðinn gæti hann því farið á mis við um 7,8 ma.kr. vegna þessa máls, þ.e. miðað við núverandi stöðu á markaði sem getur tekið breytingum þangað til endanlegt uppgjör fer fram.

8. Tryggingafræðileg úttekt liggur fyrir hjá lífeyrissjóðnum Gildi það er ljóst að tapið er mikið og fer að nálgast það sama í bankahruninu árið 2008. Í hverju liggur þetta gífurlega tap lífeyrissjóðsins? Er þetta í formi afskrifta? Ef svo er? Hvaða fyrirtæki eru þetta?

- Tryggingafræðileg úttekt var gerð á stöðu samtryggingardeildar sjóðsins miðað við árslok 2023. Niðurstaða úttektarinnar er að heildarstaða sjóðsins er neikvæð um 79,4 ma.kr. eða -4,3% af heildarskuldbindingum. Það er aðeins veikari staða en í árslok 2022 þegar heildarstaða sjóðsins var neikvæð um -3,9% eða 63,4 ma.kr.
- Meginástæður fyrir þessari veikingu á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins eru annars vegar -1,2% neikvæð raunávöxtun á árinu og hins vegar hækkun áfallinna skuldbindinga vegna 8% hækkunar á vísitölu neysluverðs til verðtryggingar á árinu.

9. Finnst stjórn það eðlilegt að milda kröfur fyrirtækja í ársreikningi með því að færa skuldir niður ár eftir ár? Þetta kalla ég bókhaldsbrellu og upplýsingar óreiðu sem ber að breyta því fyrirkomulagi.

- Líkt og rakið hefur verið varðandi Akur, Eddu og Horn, þá var þar ekki um að ræða niðurfærslur á skuldum gagnvart félögum. Það er jafnframt, sem betur fer, mjög fátítt að það komi til afskrifta á þeim skuldabréfum sem sjóðurinn hefur fjárfest í, ef frá er talið hrúnið 2008.

- Á síðustu árum hefur sjóðurinn í nokkrum tilvikum fært niður hlutafjáreignir í varúðarskyni, t.a.m. vegna jarðhræringa á Reykjanesi.
- Rétt er að benda á að sjóðurinn hefur lagt sig fram í ítarlegri og góðri upplýsingagjöf hvað varðar einstakar fjárfestingar, með upplýsingagjöf í ársskýrslu og til viðbótar í kynningum á ársfundi.

Að lokum er rétt að vekja athygli á því að þrátt fyrir dræma ávöxtun undanfarin tvö ár, líkt og farið var yfir á nýloknum ársfundi og í ársskýrslu sjóðsins fyrir árið 2023, þá hefur ávöxtun Gildis til lengri tíma litið verið góð. Hrein nafnávöxtun sjóðsins nemur þannig 10% undanfarin 5 ár og 8,5% undanfarin 10 ár og að sama skapi nemur hrein raunávöxtun 4,1% undanfarin 5 ár og 4,5% undanfarin 10 ár.

F.h. Gildis-lífeyrissjóðs

Davíð Rúdólfsson
framkvæmdastjóri